

Stortinget 17. mars 1994
Statsminister Gro Harlem Brundtland

Foreløpig orientering om
Resultatet av forhandlingene om norsk medlemskap i EU

President,

Natt til onsdag kom Regjeringen fram til enighet med de 12 EU-landene om innholdet i en avtale om norsk tiltredelse til den Europeiske Union. Vi har oppnådd gode løsninger på alle sentrale områder for Norge. I denne redegjørelsen vil jeg orientere om hovedtrekkene i forhandlingsresultatet og hvordan Regjeringen vurderer dette. Handelsministeren vil senere legge fram en mer detaljert redegjørelse for Stortinget.

Regjeringen fikk i november 1992 Stortingets tilslutning til å fremme søknad og innlede forhandlinger om norsk medlemskap i den Europeiske Union og forhandlingene ble innledet for 11 måneder siden. Vi har forhandlet parallelt med våre naboland, Sverige og Finland og med Østerrike. Våre EFTA-partnere slutførte sine forhandlinger med EU for to uker siden.

Den bærende ide ved Den europeiske union er et forpliktende samarbeid mellom selvstendige land. Det er et samarbeid som er blitt fylt med innhold i takt med medlemslandenes ønsker og behov. Det er et samarbeid som uttrykker at Europa i annen halvdel av det 20. århundre er i stand til å samordne sine interesser og løse sine motsetninger på en fredelig og demokratisk måte. Det er et samarbeid der nasjonale og regionale særtrekk og mangfold kan utvikles, samtidig som landene er i stand til å finne løsninger som ivaretar viktige behov og interesser, for det enkelte land og for fellesskapet. Det er denne bærende ide - at vi trenger demokratisk styring og forpliktende samarbeid - også utover landegrensene som ligger bak Norges søknad om medlemskap.

Regjeringen har lagt vekt på å få forståelse for at det kreves spesielle virkemidler for å opprettholde bosetting og levekår i et land med så særegent klima og geografi som vårt. I min redegjørelsen om den norske søknaden understreket jeg at det i framtiden ville være en forutsetning for oss at Norge bevarer kontrollen over norske naturressurser. Likeledes ville det være av avgjørende betydning for et akseptabelt forhandlingsresultat at vi fant gode løsninger for fiskeriene, for landbruket og for distrikts- og regionalpolitikken.

Vårt utgangspunkt var ikke å kreve varige unntak fra EUs regelverk. I forhandlingene har Regjeringen hatt mer ambisiøse mål - vi har

arbeidet for at norske særtrekk blir en del av EU og ikke et unntak. Sammen med de andre nordiske land har vi arbeidet for at samarbeidet i EU også kan romme den nye virkelighet som Norden bringer med seg.

Om Norge, Sverige og Finland blir medlem øker EU-landenes landområde med 50%, mens folketallet bare øker med 5%. Vi måtte få forståelse for at vi lever og arbeider under andre geografiske og klimatiske forhold enn landene lenger sør i Europa. Dette måtte vi finne løsninger for - innen rammene av EU-regelverket og på en likeverdig basis med resten av Europa - ikke utenfor som unntak.

Forhandlingene har ført fram. Vi har møtt forståelse for våre vitale behov. Derfor er en understreking og presisering av våre suverene rettigheter over energiresursene slått fast i traktatteksten. Derfor har vi fått til nye ordninger for det nordlige landbruk som en integrert del av den felles landbrukspolitikk. Derfor har vi fått gjennomslag for at våre ordninger for bærekraftig forvaltning av fiskeressursene legges til grunn for EUs fiskeripolitikk i våre nordlige farvann.

Vi har oppnådd en avtale som sikrer grunnlaget for bosetting, sysselsetting og gode vekstmuligheter i hele landet. Slik kan vi sikre velferden og ta vare på det beste i det norske.

President,

Vår rolle som en stor produsent av olje og gass setter oss i en særstilling blant europeiske land. EU-landene selv er betydelige energiimportører. I forhandlingene var det derfor et prioritert siktemål å skaffe oss trygghet for at den nasjonalformuen, som petroleumsreservene utgjør, fortsatt skal forvaltes av Norge.

EUs planer om et lisensdirektiv som ville kunne få stor betydning for Norge, og ha relativt mindre betydning for alle andre EU-land, gjorde mange urolige. Selv om selve innholdet i direktivet ikke behøvde å endres mye for å samsvare med norske interesser, er det klart at vi måtte ha trygghet for at de mest grunnleggende hensyn i petroleumspolitikken ikke vil komme under press i framtiden.

Den prosessen vi gikk gjennom med EU som førte til at direktivet ble endret for å ivareta norske interesser, var meget positiv sett med norske øyne. Samtidig som EU uttrykkelig pekte på hensynene til Norge i behandlingen av lisensdirektivet, fikk vi forståelse for det krav at det i medlemsskapsforhandlingene skulle vedtas en særskilt protokoll som slår fast at ressursstaten har suverenitet og suverene rettigheter til petroleumsressursene.

En slik protokoll har vi fått. Der slås det fast at Norge alene har retten til ressursforvaltningen. Det er vi som skal fortsette å fastlegge utforsknings- og utvinningspolitikk og produksjonsnivå. Det er Norge som skal fastsette skatter og avgifter. Statens rett til deltakelse i petroleumsvirksomhet, som vi har organisert dels gjennom Statoil, dels

gjennom Statens Direkte Økonomiske Engasjement, SDØE, er også uttrykkelig nedfelt i en egen erklæring som slår fast at det å bestemme nivået for statens deltakelse er en nasjonal kompetanse.

Dette innebærer at vi har nådd våre forhandlingsmål på området energi.

President,

I forhandlingene har det vært naturlig å se områdene landbruk og regionalpolitikk i sammenheng. For de tre nordiske søkerlandene har målet vært å videreutvikle EUs regelverk og støtteordninger slik at det tas hensyn til forholdene i våre lands distrikter og utkanter.

Dette målet har vi nådd. Innen regionalpolitikken har EU utviklet et nytt målområde for støtte fra de strukturfondene som finansieres fra EUs felles budsjett. Her har vi fått gjennomslag for at spredt bosetting nå er et eget grunnlag for tildeling av støtte. Her er det gitt særlig prioritet til de fire nordligste fylkene Nord-Trøndelag, Nordland, Troms og Finnmark får høyeste prioritet i EUs felles regionalpolitikk. De mulighetene som støtte fra EUs regionalpolitikk gir for Nord-Norge, men også for områder i Sør-Norge, kommer i tillegg til vår egen distriktpolitikk; en distriktpolitikk som vi også kan videreføre i alle hovedtrekk.

På landbruksområdet har målsettingen for Regjeringen vært å sikre mulighetene for et robust jordbruk i alle deler av landet. Vi vet at det i dag er store forskjeller mellom vilkårene for norsk landbruk og for landbruket i de fleste EU-landene. Vi har arbeidet for å sikre at norsk landbruk kan finne sin plass innen rammen av den felles landbrukspolitikken på en måte som kan sikre at landbruket fortsatt vil spille en viktig rolle for sysselsetting og bosetting i norske distrikter. Dette er mål som EU nå selv legger betydelig vekt på i sin egen landbrukspolitikken.

I forhandlingene har vi oppnådd at det innen rammen av EUs felles landbrukspolitikken utvikles et nytt støttesystem for nordlig landbruk. Denne ordningen vil omfatte hele Nord-Norge og store deler av Sør-Norge. I disse områdene vil Norge kunne gi nasjonal støtte utover det som ligger i EUs eksisterende ordninger. Også i områder som ikke omfattes av nordlig landbruk, men der ordningene innen den felles landbrukspolitikken vil medføre større vanskeligheter, kan det også gis nasjonal støtte i tillegg til EUs støtteordninger. Omlag 85 prosent av landbruksarealet vil bli klassifisert som vanskeligstilte produksjonsområder.

Hovedtrekkene i den regionale produksjonsfordelingen kan vi opprettholde.

Det vil bli en sterkere satsing på miljøvennlig jordbruk og på bygdeutvikling i bred forstand.

Norsk landbruk står overfor store omstillinger. Dette vil gjelde uavhengig av vårt forhold til EU. Stortinget har gjennom St.prp. nr.8 langt vekt på at vårt landbruk skal bli bedre i stand til å møte også internasjonale utfordringer fra bl.a. GATT-avtalen. Vi vet at et EU-medlemskap vil bety nye utfordringer. Regjeringen er trygg på at med de ordninger vi har kommet fram til i forhandlingene kan vi gjennomføre de omstillinger som er nødvendige på en måte som gir norsk landbruk nye utviklingsmuligheter. Da må vi tenke nytt og gripe de mulighetene som finnes i fordelingen av de mange ressursene som knytter seg til et livskraftig norsk landbruk i et rent miljø. Regjeringen vil satse offensivt for å bidra til dette.

Regjeringen vil legge opp til at det skal gis støtte til norsk landbruk som gir grunnlag for å opprettholde et aktivt landbruk i alle deler av landet. Støtten kan gis både til husdyr og planteproduksjon.

Norsk næringsmiddelindustri har vært skjermet mot internasjonal konkurranse. Med den åpnere handelen vi nå ser utvikle seg, vet vi at det er et betydelig omstillingsbehov i denne bransjen, men dette er utfordringer næringen må møte uavhengig av et EU-medlemskap, slik vi har erfart gjennom grensehandelen med Sverige og med Danmark der prisene på matvarer er lavere enn hos oss.

Et EU-medlemskap vil gi tilpasning til EUs priser fra første dag. Det vil gi konkurransedyktige råvarepriser til nærlingsmiddelindustrien og lavere matvarepriser for forbrukerne. Vi har fra norsk side fått til beskyttelsesmekanismer for særlig utsatte produktgrupper som kan sikre at åpningen av markedet ikke skaper store markedsforstyrrelser. "Føre-var-prinsippet" er her klart nedfelt. Regjeringen vil legge vekt på å bidra til den omstilling som er nødvendig i næringsmiddelindustrien, ikke minst for å sikre utviklingsmuligheter og dermed gi varig grunnlag for de mange arbeidsplassene i bransjen. Vi kan her påregne betydelig delfinansiering fra EUs ordninger.

Fiskerispørsmålene ble som ventet gjenstand for harde forhandlinger som gjenspeiler at det er sterke interesser som gjør seg gjeldende. Til slutt ble det klart at vi fikk til et godt resultat også på dette området, at regjeringen vil anbefale resultatet og mener at det gir et trygt og sikkert grunnlag og rike muligheter for fiskeri-Norge.

Gjennom avtalen har vi skapt nye utviklingsmuligheter for vår fiskerinæring.

- Vi har sikret våre rettigheter til fiskeressursene.
- Vi har fått sikkerhet for at vår forvaltningspolitikk i de nordlige farvann vil bli videreført.
- Vi får tollfri adgang for fisk og fiskeprodukter til vårt viktigste marked.

Regjeringen hadde som selvfølgelig utgangspunkt for forhandlingene at vi ikke skulle avgi ressurser. Våre forhandlingspartnere var klar over at dette spørsmål ville få en helt avgjørende innflytelse på om avtalen

kunne bli bragt i havn. Det er fruktene av vår forvaltningspolitikk som gjorde det mulig for oss å vise noe fleksibilitet i sluttfasen. Ved at bestandsutviklingen for torsken er blitt bedre enn det som ble lagt til grunn da vi inngikk EØS-avtalen vil, også norske fiskeres kvoter de komende år bli større enn vi hadde forutsatt for to år siden. Dermed ble det mulig for oss likevel å vise noe fleksibilitet når det gjelder den såkalte EØS-fisken ved å iverksette avtalen på et tidligere tidspunkt. Den fisk som ble gitt kommer derfra fra et tilleggsoverskudd som det i første rekke er Norge og Russland som nyter godt av.

Det grunnleggende ligger imidlertid fast, nemlig at de fiskerettigheter vi har i dag skal videreføres. Partene er enige om at prinsippet om relativ stabilitet skal danne grunnlaget for EUs permanente system for fordeling av fiskerettigheter. Det betyr i klartekst at vi sikrer vår eiendomsrett til vår andel av fiskeressursene. Norske fiskere vil ikke få konkurranse på sine fiskebanker. Ingen skal få fiske fisk som det idag er Norge som har retten til. Som før vil vi eie over 95% av vår andel av torsken i Nord. Det er derfor ikke slik at spanjoler eller andre vil komme inn og true ressursgrunnlaget for norske fiskere.

EUs fiskeripolitikk er idag en ganske annen enn i 1972. Mange bærende prinsipper i vår politikk finner vi igjen i EUs eget regelverk. Likevel har vi vært opptatt av å framheve avgjørende forhold som kan gi trygghet for kyst-Norge. Vi har fått tilstrekkelige garantier for at EU vil videreføre sin politikk om at fiske innenfor 12-mils sonen skal forbeholdes kyststatens fiskere. Ingen skal komme inn i fjæresteinene våre. Vi har fått en tilfredsstillende sikkerhet for at dette vil fortsette også etter år 2002, da EUs fiskeripolitikk skal gjennomgås. De politiske kontakter regjeringen har hatt som forberedelse til forhandlingene har dessuten vist at alle land ønsker å videreføre dette systemet inn i fremtiden.

Avtalen innebærer at salgslagenes virksomhet i all hovedsak opprettholdes. Dette gjelder blant annet viktige elementer som pliktig førstehåndsomsetning av fisk og salgslagenes rett til å fastsette minstepriser.

Gjennom strenge forvaltningstiltak, et nært samarbeid mellom fiskeriorganisasjoner, forskningsmiljøer og myndighetene har vi bygget opp et forvaltningsregime for de nordlige farvann vi har god grunn til å være stolte av. Vi har høstet betydelig anerkjennelse for dette i EU-landene og Kommisjonen, som mener at det norske regelverket er det beste og at det på dette området må bli slik at det er EU som skal overta Norges regler. Avtalen gir oss den nødvendige sikkerhet for at vi kan videreføre den politikken vi selv har etablert, ved at dagens norske forvaltningsregime videreføres av Unionen.

De sentrale forvaltningsprinsipper som idag gjelder for forvaltningen nord for 62° breddegrad skal derfor anvendes i fremtiden uten tidsbegrensning. I en overgangsperiode fram til 1 juli 1998 vil Norge forvalte bestandene, fastsette TAC, og føre forhandlingene med

Russland i den blandete fiskerikommisjon. I denne perioden skal Norge utvikle et program med EU som har som formål å sikre at norsk kompetanse når det gjelder tekniske kontrolltiltak, biologi og kunnskaper om flerbstandsforvaltning gjøres tilgjengelig for EU. Dermed har vi fått gjennomslag for at en bærekraftig forvaltning av ressursene, basert på viktige elementer som flerbstandsforvaltning, vil bli videreført. Ved overgangsperiodens utløp er det ikke slik at det er utenforstående som skal overta. I virkeligheten vil det bli slik at Norge vil ha avgjørende innflytelse på fiskeripolitikken nord for 62°. Dette er også erfaringen som andre medlemsland har gjort tidligere i andre farvann der ett land har de alt overveiende interesser.

Som et viktig tilleggsmoment vil jeg fremheve den enighet som ble oppnådd om å samarbeide om tiltak for å forhindre uautorisert fiske på bestander som Norge og EU vil forvalte. Særlig skal man se på tiltak for å forhindre at fangster som tas utenfor kvoter eller fiskeritavtaler blir ilandført i EU. Dette innebærer at eventuelle piratfiskere i "smutthullet", eller i farvannene utenfor 200 mil mellom Norge og Island vil kunne bli møtte med store problemer når det gjelder avsetningen. Dette betyr at EU er blitt en viktig alliert i kampen mot ulovlig fiske.

Et av problemene i EØS-avtalen er at vi ikke nådde helt fram med å få full tollfrihet for fisk og fiskeprodukter. Dette vil det nå bli slutt på. Vi har oppnådd tollfri adgang for fisk og fiskeprodukter til vårt viktigste marked, et marked som består av 350 millioner mennesker. Det gir trygge rammevilkår for fiskerinæringen, med sikkerhet for våre leveranser. I en overgangsperiode på 4 år vil det likevel være en begrenset overvåkingmekanisme knyttet til eksport av enkelte fiskeslag fra Norge til EU. Formålet med denne er å unngå alvorlige markedsforstyrrelser. Det er vårt inntrykk at denne overgangsordningen ikke vil brukt på en måte som legger hindringer i veien for en ekspansjon av norsk fiskeeksport til et marked i sterk vekst. Tollfri adgang var et viktig krav fra vår side, ikke minst av hensyn til de mange kystsamfunn som er avhengige av fiskerinæringen. Dette vil bidra til at vi kan få en betydelig bedret næringsutvikling langs kysten. Norsk fiskerinæring kjenner verdien av dette.

Hvis det er et punkt i avtalen som vi ikke er helt ut fornøyd med, så må det være adgangen for Irland til å fiske på sin makrellkvote i Nordsjøen i deler av året. De kontakter vi allerede har hatt med Irland om dette tyder på at vi kan komme fram til en ordning som vil redusere betydningen av dette i praksis.

Det er Regjeringens vurdering at det foreliggende forhandlingsresultat ivaretar vitale norske interesser. Vi har fått gjennomslag for våre hovedkrav og vunnet forståelse for at norske særegenheter krever egne løsninger. EU har vist vilje og evne til å fornye og utvide sine ordninger til å dekke norske og nordiske forhold. Regjeringen er overbevist om at de løsningene man har kommet fram til gir et godt grunnlag for energi, landbruket og fiskeriene i fremtiden.

President.

Vi står overfor et Europa i rask forandring og stadig flere av utfordringene krever samarbeid på tvers av landegrensene. Utfordringene på sentrale områder som utenriks- og sikkerhetspolitikken, miljøpolitikken og sysselsettingspolitikken kan ikke møtes gjennom beslutninger i Norge alene.

For å løse våre viktigste oppgaver - å sikre full sysselsetting, videreutvikle velferdssamfunnet, bedre miljøet og sikre fred og stabilitet i vår verdensdel - er det nødvendig med både felles innsats i Norge og et samarbeid med Norden og resten av Europa.

Selvråderett handler om vår mulighet til å nå de mål vi setter for samfunnsutviklingen. Regjeringen mener at denne muligheten blir bedre sikret ved at vi i tillegg til det vi får til her hjemme også kan dra nytte av felles innsats med demokratiske land som står oss nær. Vi gir ikke fra oss selvråderett ved EU-medlemskap - vi styrker vår selvråderett i forhold til krefter vi i dag har for liten styring med.

I den historiske endring som vår verdensdel nå er inne i er det viktig for Norge å være med i Den europeiske union og ha fullverdig deltagelse i Unionens felles utenriks- og sikkerhetspolitikk. Dette ble da også sterkt understreket i den brede utenrikspolitiske redegjørelsen som utenriksminister Johan Jørgen Holst ga i oktober i fjor. De sikkerhetspolitiske utfordringer vi står overfor i det nye Europa er mer kompliserte og sammensatte enn under den kalde krigen. Ingen enkeltland alene, heller ikke de største, kan på egen hånd trygge freden og sikkerheten i Europa.

Den europeiske union har styrket og utvidet sitt utenriks- og sikkerhetspolitiske samarbeid slik at den kan bidra til å bygge opp en europeisk sikkerhetsidentitet og sette Europa bedre i stand til å ta et større ansvar for fred og stabilitet på vårt eget kontinent. Det siste NATO-toppmøtet bekreftet den enighet som hersker på begge sider av Atlanterhavet om at Europa må påta seg et større ansvar, innenfor det transatlantiske fellesskapet.

Norges nasjonale interesser på det utenriks- og sikkerhetspolitiske området er derfor best tjent med at vi deltar på like fot med våre tradisjonelle partnere og allierte innenfor Den europeiske union. På den måten kan vi sikre oss full medbestemmelsesrett når viktige saker som angår Nordens og det øvrige Europas framtid står på dagsordenen. Gjennom mer enn 40 års medlemskap i Atlanterhavsalliansen har vi lært at et solidarisk fellesskap med likesinnede land gir oss både den største sikkerhet og den tryggeste plattform for samarbeid med tredjeland.

Behovet for koordinering og handlekraft på tvers av landegrensener er også påtrengende i arbeidet for å realisere målet om bærekraftig utvikling. I årene framover er vi alle avhengig av at det utvikles stadig sterkere og mer forpliktende institusjoner og virkemidler på regionalt og globalt plan for å løse miljøutfordringene.

Vi har oppnådd våre viktigste mål i forhandlingene med EU om miljøvern. Vi vil opprettholde våre miljøstandarder på områder der våre er høyere enn EUs. Der EU har strengere regler har vi akseptert disse. Samlet betyr det at norsk tilslutning til EU innebærer en forbedring av våre miljøstandarder.

EU-medlemskap gir det beste grunnlag for et aktivt og bindende samarbeid med andre europeiske land. Gjennom medlemskap vil Norge stå bedre rustet til å fremme sin internasjonale miljøpolitikk.

President,

Norge har i EU-forhandlingene sluttet seg til Maastricht-traktatens mål om den økonomiske og monetære union. Dette omfatter prinsippet om å innføre en felles valuta og å medvirke til å opprette en europeisk sentralbank, der alle deltakerlandene er representert. Vi har også sagt oss rede til å føre en økonomisk politikk i Norge som vil være i tråd med de såkalte konvergenskravene. Disse innebærer at man skal begrense offentlige budsjettunderskudd og offentlig gjeld, holde lav inflasjon og et lavt rentenivå og ha en stabil valutakurs. *Dette er sentrale elementer i en økonomisk politikk som kan gi et varig grunnlag for full sysselsetting.* Norge oppfyller i det store og hele konvergenskravene nettopp fordi Regjeringen har ført en politikk for å sikre sysselsettingen på varig basis.

En felles valuta vil bety flere fordeler. Næringslivet og privatpersoner vil slippe en vesentlig usikkerhetsfaktor, og det vil ikke lenger være grunnlag for spekulasjoner mot enkeltvalutaer. Konkurransforholdene for våre eksportbedrifter vil ikke lenger kunne forrykkes ved at andre land i valutaområdet devaluerer. Avkastningen av langsiktige investeringer blir sikrere og dette styrker grunnlaget for nye arbeidsplasser. Norge har for øvrig, bortsett fra i korte perioder, fulgt en stabilitetslinje i valutapolitikken.

President,

I budsjettforhandlingene fikk vi gjennomslag for vårt krav om en innfasingsordning for Norge for den første fireårsperioden. Denne gradvise innfasingen vil samlet gi en reduksjon i de norske innbetalingene over 4 år på 3 mrd.kr. Bruttobidraget vil første året kunne utgjøre omlag 9.2 mrd. kr. Når en tar hensyn til innfasingsordningen vil vårt bidrag til EUs fellesbudsjett fratrukket tilbakeføringene til Norge, kunne bli 2.4 mrd.kr, eller i overkant av 550 kr. pr. innbygger i 1995.

Den norske avgiftspolitikken kan i hovedtrekk føres videre ved et norsk EU-medlemskap. Dette gjelder blant annet miljøavgifter og avgifter på tobakk og alkohol.

Norge vil ved tiltredelse innføre EUs merverdiavgift-system for handel mellom medlemsland. Dette innebærer at avgiftsoppkrevningen skjer uten grenseprosedyrer.

Investeringsavgiften avvikles innen fem år etter tiltredelsen og vil innebære en lettelse for norsk næringsliv. I EU er det minstesatser for merverdiavgiften og for særavgiftene på alkohol, tobakk og mineraloljeprodukter. Det er ingen øvre grense for satsene. Norge står derfor fritt til å bestemme nivået på disse avgiftene så lenge de er høyere enn de fastsatte minstesatsene, men må i alle tilfeller som i dag ta hensyn til handelslekkasjer.

Det innføres generell merverdiavgift på tjenester ett år etter tiltredelse. Når det gjelder overnattingstjenester, vil Regjeringen foreslå en lavere momssats enn den generelle. Norge vil stå fritt til å unnta tjenester tjenester som ikke er avgiftspliktige i dag, så lenge tjenestene er unntatt i enkelte av medlemslandene. Dette gjelder bl.a. persontransport, reisebyrå- og advokattjenester. Aviser, tidsskrifter og bøker vil fortsatt kunne ha nullsats, mens øvrige nullsatser for momsen må avvikles.

Samtlige nordiske søkerland har av helse- alkohol- og budsjettmessige grunner fått aksept for å opprettholde lave kvoter for avgiftsfri innførsel av alkohol sammenlignet med de andre EU-landene. Alkoholpolitikken som sådan har ikke vært noe forhandlingstema under medlemskapsforhandlingene. Den nasjonale målsetting om i størst mulig grad å begrense de samfunnsmessige og individuelle skader som alkoholbruk medfører, står fast. Det er opp til de nasjonale myndigheter å fastsette de alkoholpolitiske målsettingene og vurdere hvilke virkemidler som bør tas i bruk. Vinmonopolet vil bli videreført.

President

I medlemskapsforhandlingene har Regjeringen lagt stor vekt på å oppnå sikkerhet for videreføring og videreutvikling av samiske rettigheter og av norsk samepolitikk. Dette har vi oppnådd gjennom en felles nordisk protokoll som sikrer den samiske særretten til reindrift, samtidig som den åpner for muligheten til videreutvikling av andre samiske særrettigheter. I tillegg til protokollen, har Norge og EU blitt enige om å dekke særskilte norske behov gjennom en erklæring og en brevveksling.

Vi har fått gjennomslag for at Reindrifftsavtalen og de støtteordninger til reindriftnæringen som inngår i denne, kan videreføres. I tillegg vil reindriftnæringen nyte godt av EU-midler til ulike former for investeringer og strukturtiltak. Når det gjelder vern mot import av reinkjøtt fra tredjeland, vil vi kunne fremme krav om iverksetting av effektive tiltak mot eventuell markedsforstyrrende import.

Svalbard vil bli unntatt fra Norges tiltredelsesavtale med EU gjennom en særskilt protokoll. Resultatet betyr at Svalbard ikke blir en del av EU og at dagens norske regelverk fortsatt skal gjelde. Det norske Svalbardsamfunnet er i det alt vesentlige knyttet til gruvevirksomheten. Gjennom forhandlingene fikk Norge gjennomslag for å beholde reglene i dagens frihandelsavtale for eksport av kull fra Svalbard til EU-landene. Samtidig har vi fått aksept for at det er av vital betydning å opprettholde vår bosetting og virksomhet på Svalbard. Også dagens norske regler om forsendelser mellom Svalbard og fastlandet kan beholdes når Norge tiltrer EU.

Norsk vil få status som de andre EU-språkene ved et norsk EU-medlemskap. Ved anvendelse av norsk som offisielt språk i EU, vil prinsippet om lik status for bokmål og nynorsk ligge til grunn.

President,

Det gjenstår ennå for EU å avklare spørsmålet om nye beslutningsregler, og dermed lede spørsmålet om utvidelse over i ratifiseringsprosedyren. Da skal avtalene med søkerlandene godkjennes av Europaparlamentet, av de tolv medlemslandene og i søkerlandene.

Regjeringen vil i løpet av vårsesjonen legge fram en egen stortingsmelding som vil redegjøre nærmere for den avtale som er inngått med EU. Det vil også bli fremmet en odelstingsproposisjon med forslag om å gjennomføre en folkeavstemning i spørsmålet om Norge bør bli medlem av EU. Regjeringen vil invitere lederne for de politiske partiene og for nei- og ja-siden for å drøfte tidspunktet for denne avstemningen.

Regjeringen vil anbefale at det norske folk og Stortinget gir sitt samtykke til at Norge blir medlem av Den Europeiske Union på grunnlag av den avtale man er enige om. Den er god for Norge og den vil gi oss mulighet til aktiv deltakelse i videreutviklingen av europeisk samarbeid.

Det er Regjeringens klare oppfatning at medlemskap i EU vil gi Norge nye og bedre muligheter til å realisere de hovedoppgaver som vi står overfor. Kun gjennom forpliktende internasjonalt samarbeid som munner ut i felles løsninger kan vi fullt ut håndtere felles problemer som arbeidsløshet, miljø, sikkerhet og utvikling av velferdsstaten. Derfor mener Regjeringen det er svært viktig å kunne være med der hvor beslutningene fattes. Det er ved å delta fullt ut i det samarbeid som vil forme Europas framtid at vi vil få størst innflytelse. Vi vil stå overfor de samme hovedutfordringer uansett om vi velger å bli medlem eller ikke. Men det er ved å bli stående utenfor at vi innskrenker vår handlefrihet.

Gjennom de forhandlingene som nå er ført fram til en god avslutning har vi fått demonstrert to vesentlige sider ved det forpliktende

europiske samarbeidet: Dette er en arena hvor deltakerlandene hevder sine nasjonale interesser. Men Den europeiske union er samtidig et forum for kompromissløsninger mellom Vest-Europas stater; og den eneste kanal for utøvelse av suverenitet i fellesskap. Mange av de mest sentrale utfordringer som de moderne samfunn møter kan bare løses gjennom et forpliktende samarbeid over landegrensene. Vi må derfor samarbeide med andre om de oppgaver som er slik at vi ikke kan løse dem alene.

Utsiktene til at Sverige og Finland blir medlemmer av EU skaper en ny situasjon for Norden. I motsetning til utsiktene i 1972, kan EU allerede om kort tid omfatte nesten alle land i Vest-Europa. Det ville være høyst unaturlig om EUs yttergrense skulle gå langs grensen mellom Sverige og Norge.

Vi må også regne med at EFTA- og EØS-samarbeidet vil endre karakter og bli sterkt svekket dersom både Sverige, Finland og Østerrike blir medlemmer i EU, og vi blir stående nesten alene utenfor. Nå har vi forhandlet sammen med to nøytrale nordiske naboland med et EU som samtidig forbereder en utvidelse mot Øst. Nå kan Norden samles i EU. Nå kan Norge og Norden også bidra til å realisere drømmen om et samarbeidende Europa.

Norge står nå overfor et viktig veiskille. Betingelsene for norsk EU-medlemskap er avklart, og det er opp til hver enkelt kvinne og mann i Norge å velge. Uansett utfall er det en avgjørelse som vil få store konsekvenser for Norge i lang tid fremover. Tiden er derfor inne til saklig debatt og grundige vurderinger på grunnlag av resultatet av forhandlingene.